

Naso. B (Numeri 4:21 – 7:89)

19 mei 2013 – Pinksteren / 10 Sivan 5773 – 4^e dag na Sjawoet

Numeri 4: 21-28 en 7: 1-9

Vertaling: Naardense Vertaling

Thema: De legerscharen des HEREN

Maar liefst 176 verzen kent de Sidra Naso, die loopt van Numeri 4: 21 t/m Numeri 7: 89. Daarmee is hij de langste Sidra en heeft hij evenveel verzen als Psalm 119. Hetgeen geen toeval is volgens de rabbijnen, want ook in deze Sidra is het – net als in Psalm 119 - het Woord van God dat heel het leven bepaalt. Dat Woord van God ligt letterlijk in het midden, is present in de stenen tafelen die in de ark in de Woning, de Misjkan, liggen.

De Sidra begint met de uiterlijke ordening rondom die woorden en rondom de Woning: wie legerd zich waar, en wat is ieders taak bij het transport van de Woning als er wordt opgebroken? Maar vervolgens gaat het ook om de innerlijke ordening: onreinheid moet zo ver mogelijk van de Woning blijven, moreel onrecht tussen de mensen moet worden hersteld, er klinken regels voor een harmonisch gezinsleven, en tenslotte horen we over mensen die zich heel speciaal aan de dienst van God wijden – de Nazireeërs -; en na de hogepriesterlijke zegen eindigt de Sidra met de wijdingsgeschenken van elke stam van Israel.

Vorig jaar heeft Leon stil gestaan bij het nazireeërschap, wij verdiepen ons vandaag in de uiterlijke ordening rondom de Woning. Hoe zijn daar de verantwoordelijkheden verdeeld? In Numeri 4 wordt vooral verteld wat de rol is van de Levieten, preciezer: de rol van de nakomelingen van de zonen van Levi: Gersjon, Kehat en Merari. Maar we letten ook op de stammen om hen heen.

Onze aanvangstekst is Num. 4: 21 en 22, waar het woord *Naso* staat in het Hebreeuws, en waaraan deze Sidra zijn naam ontleent (Naardense Bijbel):

Dan spreekt de Ene tot Mozes en zegt: Naso, neem op het hoofdenbestand van de zonen van Gersjon, ja ook zij, naar huizen-van-één-vader bij hen, naar hun families.

De tekst van vandaag richt onze blik op de 'inner circle' rond de Woning (Misjkan) met de ark van het Verbond, en daarin de Tora.

In het begin van Numeri 4 wordt verteld hoe het telkens toe moet gaan als Israel optrekt en dus de Tent van de samenkomst, de Tabernakel, moet worden opgebroken. Daar is een heel precies tijdpad voor met precies voorgeschreven handelingen. Dat is geen kwestie van 'even de tent afbreken', want voor je het weet zou daar dan open en bloot opeens de ark te zien zijn die normaal in het heiligste verblijft, of iemand zou één van de heilige voorwerpen uit de ark per ongeluk kunnen aanraken en dood neer kunnen vallen. Nee, hier ligt een precieze taak, een hele choreografie voor de 'inner circle'; voor de 'hofhouding' om zo te zeggen rondom de plaats waar de Naam van God woont. Die 'naaste kring' bestaat uit de Leviëten.

Als Israel optrekt en de Woning getransporteerd moet worden, komt eerst Aäron met zijn zonen om de ark en alle heilige voorwerpen stuk voor stuk af te dekken met kostbare kleden. Daar is dat linnen kleedje dat wij over het avondmaalsstel heenleggen, niets bij. Is alles afgedekt, dan maken ze het ook klaar voor vervoer, onder andere door draagstokken aan te brengen.

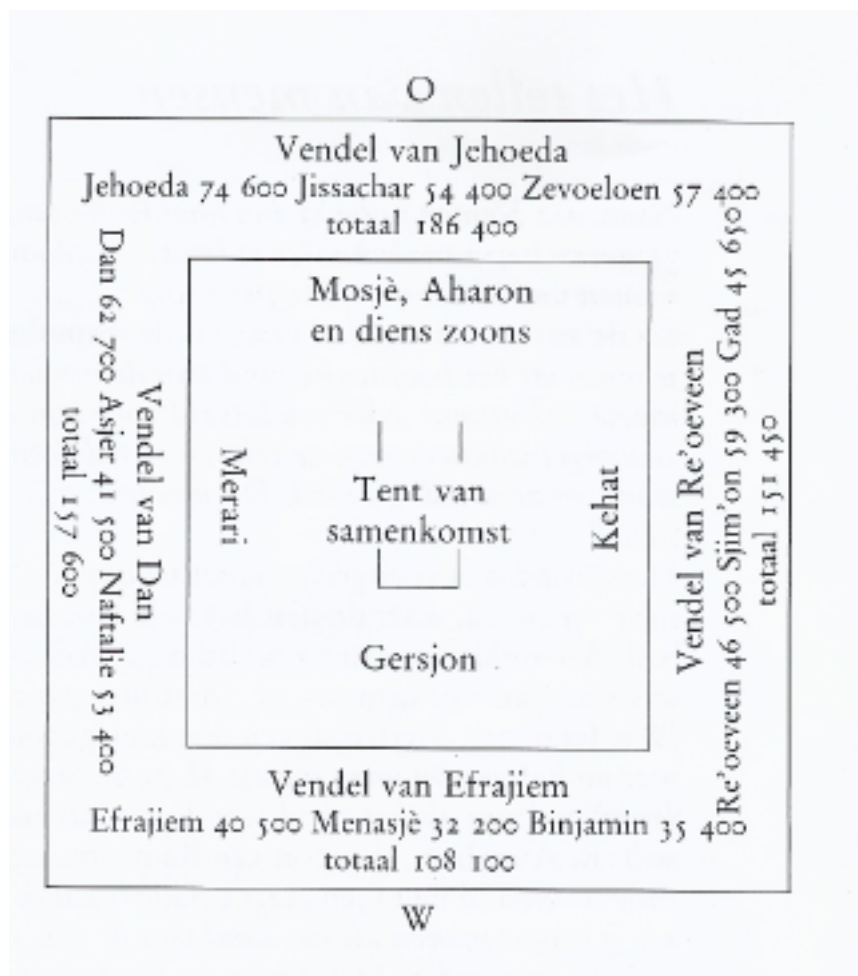
Pas als ze zo ver zijn worden de andere Leviëten erbij betrokken. Wie zijn dat? De stam Levi is onderverdeeld in drie groepen, naar de drie zonen van Levi: Gersjon, Kehat en Merari. Aäron en Mozes zijn zonen van Kehat. Is nu de Woning opgebroken dan worden eerst de overige zonen van Kehat erbij geroepen om de Woning te gaan dragen. Dat is een delicaat werk; Numeri 4: 17-20 vertelt dat Aäron en zijn zonen man voor man zijn plek moeten wijzen en instrueren waar de draagbomen op te pakken, opdat er niemand het leven bij inschiet. Zij, de zonen van Kehat, zijn de meest nabije wachters rond het heiligdom. En dan heb je het – volgens Numeri 3 – over 8600 mensen; om ook iets te beseffen van de grootte van deze operatie, deze choreografie! En niet iedere Kehatiet mag zo maar de schouders onder een draagboom zetten. Alleen wie tussen de 30 en 50 jaar is. Vóór je 30^e word je er 5 jaar lang op voorbereid; en uiteraard zal je niet worden gevraagd om bij de eerste de beste keer gelijk de ark te dragen. Na je 50^e ben je emeritus, uitgediend.

Staan de zonen van Kehat eenmaal klaar, met alle elementen van de Woning op hun schouder, dan komen de nakomelingen van Gersjon, de Gersjonieten, om de tentkleden, zeilen en touwen op te pakken – zoals we hebben gelezen. Tenslotte komen de nakomelingen van Merari voor alle balken, masten, sokkels, tentpinnen; ook van de voorhof rondom de Tabernakel. Duizenden mensen, en iedereen weet precies wat hij moet doen, is daarvoor opgeleid.

En als Israel zich ergens legert, het transport dus stopt en de Woning moet worden opgebouwd, gebeurt precies hetzelfde in omgekeerde volgorde.

En niet alleen de 'inner circle' is zo georganiseerd, het hele volk Israel is zo georganiseerd. Het aantal weerbare mannen van heel Israel boven de 20 jaar was volgens Numeri 1: 603.550. En iedereen heeft een eigen plek en een eigen taak!

Veertig jaar lang legert het volk Israel zich zo in een vast stramien. En ik heb het daarom hier even op tekening voor u, om er een beeld bij te geven.

Zo is Israel gelegerd, en zo ziet u ook direct de 'binnenste kring'.

De ingang van de Tabernakel ligt altijd op het Oosten, de voornaamste windstreek, de plek waar het licht opkomt. Direct voor die ingang zijn de tenten van Mozes en Aäron en zijn zonen. Vóór hen bevindt zich de koninklijke stam Juda, met de stammen Issaschar en Zebulon (medebroeders van Juda en na hem uit Lea geboren). Samen vormen zij het 'Vendel van Juda': in totaal 186.400 man.

De zuidzijde is qua belang de tweede windstreek; daar legeren zich, naast de Woning, de nakomelingen van Kehat. Vóór hen ligt het 'Vendel van Ruben', bestaande uit de nakomelingen van de eerstgeborene Ruben en de zoons die na hem werden geboren: Simeon en Gad (de laatste in plaats van Levi en de Leviëten die immers hun eigen opdracht en taak hebben gekregen). In totaal 151.450 man.

Aan de westkant, de achterzijde van de Woning, zijn de Gesjonieten gelegerd. Voor hen ligt het 'Vendel van Efraïm' met Manasse en Benjamin, zonen en kleinzonen van Rachel; 108.100 man.

En aan de noordzijde tenslotte vindt u de nakomelingen van Merari in de 'inner circle' met voor hen het 'Vendel van Dan' met de stammen Aser en Naftali; 157.600 man.

Zo ligt de Woning heilig en goed beschermd in het midden van Israel.

De vier vendels onderscheiden zich door vaandels of banieren. Elk vaandel droeg de kleur van de drie betreffende stammen, naar de kleuren in het borstschild van de hogepriester. Ibn Ezra, een Torageleerde uit de 11^e eeuw, zegt dat bij elk

banier ook een symbool hoorde dat werd meegedragen. Voor Juda was dat een leeuw; voor Ruben een mensgestalte; voor Efraïm een stier; en voor Dan een adelaar. Volgens de Targoem, Aramese vertaling van het Hebreeuws, gold voor elk vendel ook nog een spreuk. Voor Juda bijvoorbeeld: 'Sta op, Eeuwige, en uw vijanden zullen worden verstrooid en uw haters van U vluchten' (Num.10:35). En zo vormt als het ware temidden van de volkeren der wereld, de gojiem zoals de Bijbel die noemt, heel Israel een 'inner circle' rondom de Woning.

Laat je deze ordening rond de Tabernakel op je inwerken, dan krijgt het begrip 'HERE der heirscharen' uit de Statenvertaling, of 'HEER der legerscharen' in nieuwere vertalingen, een diepere betekenis voor je.

Immers: wat was de Woning? Daarover hebben we het een vorige keer gehad: een weerspiegeling van een hemelse werkelijkheid, van de hemelse Woning. Maar wat we hier weerspiegeld zien gaat veel verder dan alleen maar een weerspiegeling van de hemelse Troon van God. Hier worden ook 'hemelse *legerscharen*' weerspiegeld. De stammen, *de mensen* die hier allen hun dienst hebben rondom de Woning, *weerspiegelen engelen*, hemelse machten rondom Gods Troon.

Die verwijzing vinden we ook terug in de symbolen van de vier Vendels. Leeuw, stier, mens en adelaar kennen we ook het oude Babylonië en Syrië als beeld van de vier windrichtingen, beeld van de kosmos. Ze verschijnen in de zodiac, de dierenriem aan de sterrenhemel in de sterrenbeelden leeuw, stier, waterman en scorpioen. In een synagoge uit de 5e eeuw, opgegraven in de Jizreeël-vlakte, is de hele zodiac op de vloer weergegeven rond de troon van God. Het verwijst naar God als de Schepper van hemel en aarde. En dat herinnert ons weer aan het visioen van Ezechiël toen God zich aan hem openbaarde. Hij vertelt dat hij vier wezens zag met vier gezichten; van voren leken ze op een mens, van rechts op een leeuw, van links op een stier, en van achteren op een arend. En die wezens hoorden we ook in de beschrijving van Johannes in Openbaringen 4 die ook daar de schepping symboliseren. Een midrasj uit de 4^e eeuw zegt: *de machtigste onder de vogels is de adelaar. De machtigste onder de tamme dieren is de stier. De machtigste van de wilde dieren is de leeuw. De machtigste van alles en allen is de mens.* En een andere midrasj: *de mens is verheven onder de schepselen, de adelaar onder de vogels, de stier onder de tamme dieren, de leeuw onder de wilde dieren; allen hebben heerschappij ontvangen, en toch staan ze onder de zegekar van de Eeuwige* (Midrash Shemoth R.23).

'Levende wezens' zeggen Ezechiël en Johannes. Niet: 'dieren'. Het is de Tenach die ons zegt dat de troon van de Allerhoogste gedragen werd door cherubim, zoals ook in de achterzaal van de tempel van Salomo cherubs waren opgesteld boven de ark van het Verbond. Hemelse wezens dus, rondom de troon van God en die troon schragend. Hij, de HERE God, troont niet in een vacuüm, niet in een majestueuze maar lege troonzaal, niet ver boven en over mensen heen, nee: Hij staat in rechtstreeks contact met zijn schepping; deze staat om Hem heen en is bij Hem; zijn troon staat in de geschapen wereld. Die wezens representeren die hele schepping. Hij is niet exclusief en eenzaam, Hij is niet zonder schepselen aan zijn zijde, Hij is een God van schepselen, van mensen! Hij woont temidden van de mensen (zie de Vendels!).

En het hele decor dat Johannes in Openbaringen schildert is een decor dat hij kent; zij het in aardse, in afgeleide, in weerspiegelde vorm. Hij kent het van de Woning en al zijn attributen; en van de Vendels daar omheen! En Hij kent het ritueel dat daarbij hoort. Hij kent de choreografie, hij kent de liturgie van een heilig volk dat geroepen wordt tot heiliging voor een heilig God. En binnen de

kortste keren hoort hij dan ook in die hemelse werkelijkheid een 'sanctus, sanctus, sanctus' uit de mond van die hemelwezens die de schepping vertegenwoordigen. En binnen de kortste keren doen de 24 oudsten daarin mee, de 24 die Israel vertegenwoordigen - naar de 24 priesterstammen uit het geslacht van Aäron (1 Kron. 24) en de 24 zangerkorpsen (1 Kron.25). Die hemelse 'Inner Circle': dragers zijn zij van de Troon; zij dragen de majesteit op hun schouders, houden de wacht en bewaken de majesteit tegen schennis als een lijfwacht. Precies zoals in Sidra Bemidbar en Sidra Naso geschilderd wordt: de leeuw met zijn adeldom, de buffel met zijn kracht, de mens met zijn vernuft, de adelaar met zijn hoge vlucht. En zie hoe de Levieten daar zorgvuldig dragen alle decorstukken, alle attributen van de Heilige in hun midden. Alles reageert daar als ijzervijlsel dat onmiddellijk van vorm verandert als de magneet in het midden beweegt. Haal die magneet helemaal weg, en alle verband is direct verbroken. Zo ligt ook alles rondom de Woning van God in een liturgisch verband, en heeft alles en iedereen daar zijn eigen plek; omdat het Woord, de Tora op de stenen tafelen dat verband tot stand brengt. Haal de Tora weg, verwijder het hart, en er is geen verband meer. Dan is, om met een rabbi te spreken, iedereen opeens een John Doe, een naamloze, die zich afvraagt wat hij hier op aarde doet; iemand zonder plaats en taak.

De Kerk heeft deze beelden onmiddellijk overgenomen. Zelfs de symbolen van de Vendels. In het centrum van ons allen, waardoor wij een verband vormen, waardoor wij weten waarom wij hier op aarde zijn en wat wij hebben te doen, ligt het Woord, het vleesgeworden Woord in Jezus Christus. Als goziem zijn wij op Pinksteren uitgenodigd mee in deze wereld een 'inner circle' te vormen om Jezus heen, een kring om de Messias, of eigenlijk 'een kring rondom de kring rondom de Woning'; Israel als het ware te versterken in haar liturgie; mee dragers worden van het Verbond. Deze enorme uitbreiding en vernieuwing van het Verbond van God met mens en schepping (onder ons NT genoemd) is ons beschreven door de evangelisten Mattheüs, Marcus, Lucas en Johannes. Zij dragen Jezus in hart en op schouder als de zonen van Kehat; Jezus die de Naam van God in ons midden is, de Tabernakel, de Woning. En kijk op alle kunst die deze vier evangelisten symbolisch afbeeldt, of zoals je ze vindt in talloze Italiaanse kerken: Mattheüs wordt als een mens weergegeven. Marcus als een leeuw, Lucas als een stier en de apostel Johannes als een adelaar. De symbolen bij de Vendels worden dan ook verwijzingen naar Jezus Christus. De mens staat dan voor de incarnatie en zijn menselijkheid, het rund voor het priesterschap en zijn offer, de leeuw symboliseert de macht en het koningschap, en de arend is het symbool van zijn goddelijkheid.

Maar wat de midrasj nu benadrukt en in onze oren wil knopen: dat iedereen niet vergeten moet tot wat een grote taak hij of zij is geroepen. En dat geldt ook ons na het grote Pinksteren dat in Handelingen 2 en 10 wordt beschreven. Onze taken zijn verschillend. Individueel zijn we verschillend. Maar we zijn één. In Numeri 7 hoorden we dat elke stam een halve wagen bijdroeg aan de Woning en elke stam één rund. Waarom maar een halve wagen? Omdat dat bij elkaar precies genoeg was om de Woning te transporteren. De zonen van Kehat krijgen daar echter niets van, want zij droegen de attributen van de Woning immers op hun schouder. De zonen van Merari krijgen echter maar liefst vier van de wagens en acht runderen toebedeeld; maar die hadden dan ook de zwaarste voorwerpen te vervoeren. Waar het om gaat is: ieder vervult zijn eigen taak in het grote geheel. Maar hoe verschillend de taken ook zijn: ze vragen alle dezelfde

concentratie. En samen vormen we één choreografie, wordt ons leven één liturgie, dienst aan God.

'Neem op het hoofdenbestand van de zonen van Gersjon' – zo begon de Sidra van vandaag. Zeggen de rabbijnen: dat betekent niet 'tel het aantal Gersonieten'. Maar het betekent wat Naso ook werkelijk betekent: neem op, verhef. *Hef op, verhef* het hoofd van de zonen van Gersjon. Van Naso is Nasi afgeleid: prins. God vraagt van ons ons te verheffen in zijn dienst, prinselijk ons te gedragen als 'inner circle' in de wereld rond de Woning. En iedereen levert precies aan wat nodig is en krijgt precies wat nodig is; niet meer en niet minder. En ieder onderdeel van Gods attributen heeft zijn eigen betekenis; en ieder onderdeel krijgt zijn eigen persoon toegewezen die er de zorg voor heeft op weg naar het beloofde land. En – zo zegt de midrasj – zoals het met de Woning is (met de taak in de Kerk zouden wij misschien zeggen), zo is het ook met heel de schepping. Alles wat we om ons heen zien, van de kleinste bloem tot het grootste woud, is in de hemelwezens vertegenwoordigd bij God en doet mee in de liturgie, zingt het driemaal heilig voor God en voor het Lam. En elk onderdeel van het grote geheel wordt aan iemand toegewezen om ervoor te zorgen. Elk individueel mens is geroepen zich te verheffen (Naso) als een prins in Gods hofhouding, om de zorg op zich te nemen van die schepselen, die attributen om ons heen. Oefen je in de verbinding met die schepselen die God om jou heen heeft gegeven. Let niet op wat een ander wellicht fout doet en waardoor de liturgie des levens, de choreografie wordt verstoord. Zorg ervoor dat jij jouw taak spiritueel vervult; elk moment van de dag dat je gegeven wordt, ten aanzien van elk ding dat je aanpakt, ten opzichte van elk mens op je pad. Dien de Eeuwige met geheel je ziel, en met al je verstand, en met al je kracht; ontwikkel al de vermogens die God je gegeven heeft. En mogen wij zo zijn, samen met heel dat koor van alle tijden en plaatsen, samen met Israel: een kring rond de kring rond de Messias, de Naam die onder ons woont; bewegende Vendels in de wereldgeschiedenis, de legerscharen des HEREN, aardse weerspiegeling van hemelse werkelijkheid.